

BARNETS NAVN: _____

ALSUP er tenkt som en **diskusjonsguide**, og ikke som en frittstående sjekkliste eller et skåringskjema. Den bør brukes til å identifisere spesifikke forsinkede ferdigheter og uløste problem for et bestemt barn eller ungdom.

FORSINKEDE FERDIGHETER

Denne delen vil hjelpe deg å forstå hvorfor barnet responderer uheldig/maladaptivt på problemer og frustrasjoner. Vær imidlertid oppmerksom på at **forsinkede ferdigheter ikke er det primære fokuset for intervensjonen**. Med andre ord, du skal ikke diskutere forsinkede ferdigheter med barnet, og du kommer heller ikke til å arbeide med disse ferdighetene eksplisitt. Hovedmålet for intervensjonen er de uløste problemene – som du kommer til å dokumentere i neste del.

☐	Vansker med å opprettholde fokus	☐	Vansker med å forholde seg til ting nyansert/ er konkret, bokstavelig, svart/hvitt-tenkende.
☐	Vansker med å håndtere overganger, å skifte fra et fokus eller en oppgave til en annen	☐	Vansker med å forholde seg til situasjonsbestemte faktorer som innebærer en justering av en opprinnelig plan
☐	Vansker med å beregne/ vurdere sannsynlige utfall eller konsekvenser av en handling (impulsivitet)	☐	Ufleksible, unøyaktige tolkninger/ kognitive forvrenginger eller forutinntatte innstillinger (f.eks. "alle er ute etter meg" eller "ingen liker meg")
☐	Vansker med å være utholdende i utfordrende eller kjedsommelige/ langtekkelige oppgaver	☐	Vansker med å lese og tolke sosiale signaler/ nedsatt evne til å tolke sosiale nyanser/ vansker med å benytte og tolke sosiale koder
☐	Vansker med å vurdere/ overveie en rekke ulike løsninger på et problem	☐	Vansker med å skifte fra en opprinnelig idé, plan eller løsning til en annen
☐	Vansker med å uttrykke bekymringer, behov eller tanker ved hjelp av ord	☐	Vansker med å se hvordan hans/hennes atferd påvirker andre
☐	Vansker med å håndtere følelsesmessig respons på frustrasjon for å kunne tenke rasjonelt	☐	Vansker med å innlede samtaler, komme inn i grupper, få kontakt med andre/ mangler
☐	Kronisk irritabilitet og/eller angst som hindrer problemløsning eller øker frustrasjon	☐	Vansker med å utvise empati, forstå andres synspunkter og perspektiver
☐	Sensoriske eller motoriske utfordringer	☐	Vansker med å håndtere uforutsigbarhet, tvetydighet, usikkerhet, nye omstendigheter

ULØSTE PROBLEMER

Uløste problemer er de spesifikke forventningene/krav barnet har vansker med å imøtekomme/innfri. Ordene du bruker for å formulere et uløst problem, er de samme ordene du bruker når du introduserer et uløst problem for barnet (når tiden er inne for å løse problemet sammen). Et uheldig formulert uløst problem vil kunne medføre at problemløsningsprosessen stopper opp før den egentlig har kommet i gang. Bruk de fire retningslinjene i ALSUP-guiden (på neste side) når du skal formulere de uløste problemene.

SKOLE/INSTUTISJON:

Er det spesifikke oppgaver/ forventninger/ krav eleven har vansker med å fullføre eller starte på?

Er det medelever eleven har vansker med å komme overens med under bestemte/ spesifikke omstendigheter?

Er det oppgaver eller aktiviteter eleven har vansker med å gå fra eller til?

Er det fag, timer eller aktiviteter eleven har vansker med å delta i/komme tidsnok til?

HJEMME:

Er det plikter/ oppgaver/ aktiviteter barnet har vansker med å fullføre eller starte på?

Er det søsken/ andre barn barnet har vansker med å komme overens med under bestemte/ spesifikke omstendigheter?

Er det aspekter i forhold til hygiene barnet har vansker med å gjennomføre?

Er det aktiviteter barnet har vansker med å avslutte, eller oppgaver barnet har vansker med å gå videre til?

ALSUP-skjemaet er utarbeidet som en diskusjonsveileder for å hjelpe omsorgspersoner (foreldre/foresatte/profesjonelle) med å identifisere et barns forsinkede ferdigheter og uløste problemer. Forsinkede ferdigheter bidrar ofte til at omsorgspersoner får et nytt syn på barnets atferd. I stedet for å forstå et barn som oppmerksomhetssøkende, manipulerende, umotivert, lat eller grense testende, gir forsinkede ferdigheter et mer presist, produktivt og handlingsorientert perspektiv.

INSTRUKSJONER FOR Å IDENTIFISERE FORSINKEDE FERDIGHETER

Var det vanskelig å krysse av de forsinkede ferdighetene? Kanskje ikke, men her er likevel et par viktige påminnelser:

- Ta punktene i rekkefølge, så du ikke overser noe.
- Ikke bruk tid på hypoteser og teorier om årsaken til at en gitt ferdighet er forsinket. Du vil uansett ikke kunne fastslå den nøyaktige årsaken, og tiden er bedre brukt på å identifisere de forsinkede ferdighetene og de uløste problemene.
- Unngå også å bruke tid på å snakke om barnets atferd. Atferden er ganske enkelt barns måte å kommunisere at det er forventninger/ krav de strever med å møte.
- Å krysse av forsinkede ferdigheter er ikke en demokratisk prosess, og det bør ikke ta mer enn 3-5 sekunder å vurdere hvert punkt. Dvs. dersom noen av omsorgspersonene i møtet mener en forsinket ferdighet kan relateres til barnet, så skal punktet krysses av.
- Selv om de forsinkede ferdighetene bidrar til et nytt perspektiv (som jo er et viktig mål i seg selv) er ikke de forsinkede ferdighetene det primære målet for intervensjonen. De uløste problemene du skal identifisere, er hovedmålet for intervensjonen. Dersom disse problemene løses gjennom samarbeid (og proaktivt), vil barnets ferdigheter utvikles.

INSTRUKSJONER FOR Å IDENTIFISERE ULØSTE PROBLEMER

Et uløst problem **er en forventning et barn har vansker med å imøtekomme**. Å formulere uløste problemer er vanskelig, fordi denne formuleringen skal brukes ordrett når du introduserer det uløste problemet for barnet (når tiden er inne for å løse problemet sammen). Her kommer fire retningslinjer for formuleringen av uløste problemer:

De bør ikke inneholde referanser til barnets bekymringsfulle atferd. Ettersom du ikke snakker med barnet om hans/hennes atferd, er det ingen grunn til å inkludere atferd i formuleringen av det uløste problemet. I stedet begynner stort sett alle uløste problemer med ordene "Vansker med..." etterfulgt av et verb (som vist i eksemplene nedenfor). Du vil derfor ikke skrive «skriker og banner når han har vansker med å fullføre tekstoppgaver i matematikktimen». Skriv heller «Vansker med å fullføre tekstoppgavene i matematikktimen».

De bør ikke inneholde teorier eller voksnes antagelser. Du vil derfor ikke skrive «Vansker med å stave ord på engelsk... fordi foreldrene nylig ble skilt».

De bør være oppdelt, og ikke sammensatte/ klumpet sammen («split, not clumped»). Du vil derfor ikke skrive «vansker med å komme overens med andre», men heller «vansker med å komme overens med Per på skolebussen om morgenen».

De bør være spesifikke. For å gjøre et uløst problem så spesifikt som mulig, er det to strategier:

- Inkluder detaljer knyttet til hvem, hva, hvor og når.
- Spør «Hvilken forventning er det barnet/eleven har vansker med å imøtekomme?»

Disse retningslinjer, og forslag til ulike verb, er illustrert i følgende eksempler (eksemplene er gruppert i forhold til skole og hjem, men verbene er aktuelle på tvers av settingene):

SKOLE/INSTITUSJON:

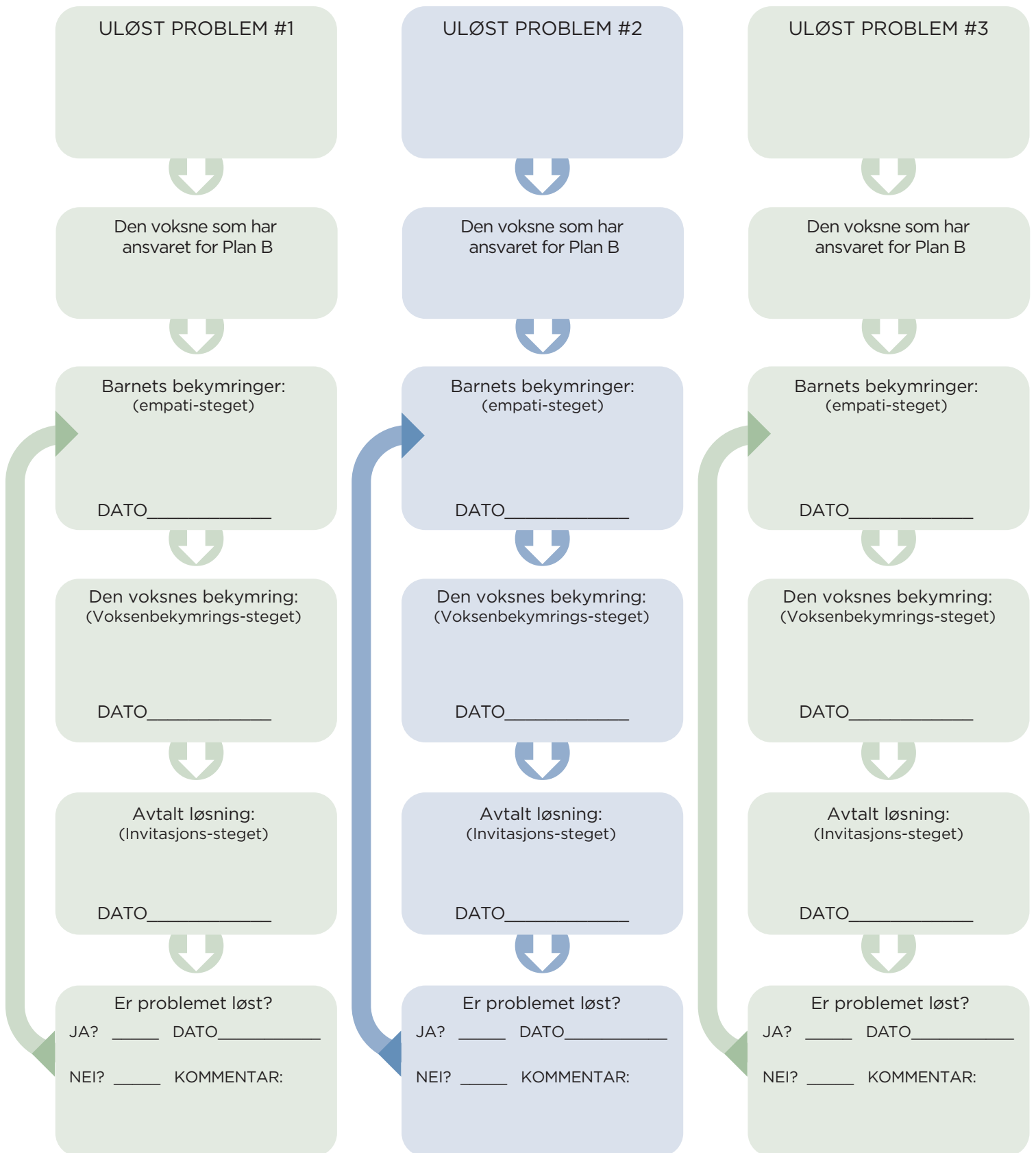
- Vansker med å starte med tosfrede divisjonsoppgaver i matematikk
- Vansker med å ferdigstille kartet over Europa i geografi
- Vansker med å delta i diskusjonen under morgenmøte
- Vansker med å gå fra friminutt og inn i matematikktimen
- Vansker med å avslutte datatid for å gå til samlingsstund
- Vansker med å gå i gangen mellom timene
- Vansker med å rekke opp hånda under diskusjoner i samfunnsfag
- Vansker med å holde hendene for seg selv i kantinekøen
- Vansker med å være stille mens medelever har ordet i engelsk
- Vansker med å hente geografiboka fra hylla i geografitimen

HJEMME:

- Vansker med å stå opp kl. 07:00 i ukedagene for å bli klar til skolen
- Vansker med å gå i kirken på søndager
- Vansker med å vente på tur når han/hun spiller sjakk med broren sin
- Vansker med å sitte ved siden av søsteren sin ved middagsbordet
- Vansker med å sette tallerken og glass i oppvaskmaskinen etter middag
- Vansker med å ta ut søpla på tirsdager
- Vansker med å pusse tenner før leggetid
- Vansker med å skru av PlayStation kl. 20:00
- Vansker med å re opp senga på morgenen før skolen

Det er også en rekke verb det er lurt å unngå, deriblant akseptere, sette pris på, holde seg rolig, be om hjelp, lytte, følge med, fokusere, vurdere, forstå, å holde ut, kontrollere.

BARNETS NAVN _____ DATO _____

Målet med Empati-steget er å samle inn informasjon fra barnet om hans/hennes bekymring rundt/perspektiv på det uløste problemet dere snakker om. For mange voksne er dette den vanskeligste delen av Plan B, fordi man ofte blir usikker på hva man skal spørre om. Her kommer en kort oppsummering av ulike strategier for å «bore» etter informasjon:

SPEILING OG KLARGJØRENDE SPØRSMÅL:

Speiling innebærer at man gjentar det barnet har sagt og deretter oppfordre han/henne til å utdype/ gi mer informasjon, ved å si noe av det følgende:

- «Hva mener du?»
- «Jeg forstår ikke helt»
- «Nå blir jeg forvirret, kan du forklare for meg?»
- «Kan du fortelle litt mer om dette?»
- «Hva mener du, når du sier dette?»

Speiling og klargjørende spørsmål er din «standard» drillestrategi. Hvis du er usikker på hvilken strategi du skal bruke, eller hva du skal si videre, bruk denne strategien.

Eksempel: Barnet sier: «Jeg liker ikke å være i garderoben.» Den voksne sier:» Du liker ikke å være i garderoben, kan du fortelle litt mer om dette?»

SPØR HVEM, HVA, HVOR/NÅR OM DET ULØSTE PROBLEMET

EKSEMPLER:

- «Hvem gjorde narr av klærne dine?»
- «Hva kommer i veien for å få gjort oppgaven i skrijving ferdig?»
- «Hvor/når er det Erlend prøver å bestemme over deg?»

SPØR HVORFOR PROBLEMET OPPSTÅR UNDER NOEN OMSTENDIGHETER OG IKKE ANDRE

EKSEMPEL: «Det ser ut som du klarer deg veldig bra i gruppearbeidet i matematikk, men ikke like godt i gruppearbeidet i samfunnsfag. Hva gjør det vanskelig i samfunnsfag?»

SPØR BARNET HVA HAN/HUN TENKER MIDT UNDER DET ULØSTE PROBLEMET.

Vær oppmerksom på at dette er noe annet enn å spørre om hva barnet føler. Hva barnet føler gir vanligvis ikke mye informasjon om barnets bekymring eller perspektiv på det uløste problemet.

EKSEMPEL: «Hva bruker du å tenke når læreren din sier at dere skal jobbe med å skrive egne historier i norsken?»

DEL PROBLEMET OPP I MINDRE DELER

EKSEMPEL: «Så det å skrive svarene på spørsmålene i naturfag er vanskelig.. men du er ikke helt sikker på hvorfor. La oss tenke litt på de ulike delene ved å svare på spørsmål på i naturfag. Først må man forstå spørsmålet. Er det noe der som er vanskelig? Så må du huske svaret lenge nok til å skrive det ned. Er det vanskelig for deg? Til sist skal du faktisk skrive det ned. Noe som er vanskelig med den delen?»

AVVIKENDE OBSERVASJON

Dette innebærer at den voksne deler en observasjon som avviker fra det barnet selv beskriver om den gitte situasjonen. Dette er den mest risikable strategien som kan innebære at barnet kan slutte å prate.

EKSEMPEL: «Jeg vet at du sier at du ikke har hatt problemer med Anton på fotballbanen i det siste og det kan hendet jeg tar feil nå, men jeg kommer på at det i forrige uke var noen ganger at dere var veldig uenige om reglene. Hva var det som hendte da, tror du?»

Å LEGGE PÅ HYLLE (OG SPØRRE FLERE BEKYMRINGER)

Her legger du bekymringene barnet har uttrykt «på hylle», for å vurdere om det finnes andre/flere bekymringer.

EKSEMPEL: «Så om Ole ikke satt så tett inntil deg, og Robert ikke lagde lyder, og gulvet ikke var møkkete og knappene på buksene dine ikke plaget deg... er det da noe annet som gjør det vanskelig for deg å delta i samlingsstunden?»

OPPSUMMERING (OG ETTERSPØRRE FLERE BEKYMRINGER)

Med denne strategien oppsummerer du bekymringene du allerede har fått høre om, for så å spørre om det er noen andre bekymringer dere enda ikke har pratet om. Denne strategien er anbefalt å bruke før man går videre til Voksenbekymringssteget.

EKSEMPEL: «La meg se om jeg har forstått det riktig. Det er vanskelig for deg å gjøre leksene i samfunnsfag, fordi det er vanskelig for deg å skrive ned svarene, og noen ganger forstår du ikke helt spørsmålene... og fordi læreren din ikke har gått gjennom teksten man skal bruke for å svare på spørsmålene. Er det noen andre ting som gjør det vanskelig for deg å gjøre leksene i samfunnsfag?»

STEG 1: EMPATI | INNHOLD/MÅL

Innhente informasjon og få en tydelig forståelse av hva som gjør det vanskelig for barnet å møte en gitt forventning.

ORD | innledende setning (nøytral observasjon)

«Jeg har lagt merke til at... (sett inn uløst problem)... hva skjer (what's up)?»

BORE ETTER INFORMASJON

Innebærer å bruke forskjellige bore-/spørrestrategier – som vist på drilling cheat sheet – for å samle informasjon fra barnet om hva som gjør det vanskelig for han/henne å møte en gitt forventning.

MER HJELP

Om barnet ikke snakker eller sier «Jeg vet ikke», prøv å finne ut hvorfor:

- Kanskje det uløste problemet inneholder barnets atferd, ikke er spesifikt nok, inneholder voksenteorier, eller er «klumpete» (clumped not split).
- Kanskje du bruker Nød-Plan B («emergency Plan B», i stedet for Proaktiv Plan B)
- Kanskje du bruker Plan A
- Kanskje barnet faktisk ikke vet
- Kanskje barnet trenger problemet delt inn i mindre deler
- Kanskje barnet trenger tid til å tenke

HVA TENKER DU?

«Hva er det jeg enda ikke forstår om barnets bekymring eller perspektiv? Hva er det som ikke enda gir mening for meg? Hva må jeg spørre om for å forstå det bedre?»

IKKE

- Ikke hopp over empatisteget
- Ikke anta at du allerede vet hva barnets bekymring er, og dermed behandler empatisteget som en ren formalitet
- Ikke forhast deg gjennom empatisteget
- Ikke gå ut av empatisteget før du fullt ut forstår barnets bekymring eller perspektiv
- Ikke snakk om løsninger ennå

STEG 2: DEN VOKSNES BEKYMNING | INNHOLD/MÅL

Den andre parten (ofte den voksne) presenterer sin bekymring/den voksnes bekymring tas i betraktning.

ORD | innledende setning (nøytral observasjon)

«Saken er... (sett inn den voksnes bekymring)» eller «Det som bekymrer meg er... (sett inn den voksnes bekymring)»

MER HJELP

De fleste voksenbekymringer faller inn i en av to kategorier:

- Hvordan problemet påvirker barnet selv
- Hvordan problemet påvirker andre

HVA TENKER DU?

«Har jeg vært tydelig på hva som er min bekymring? Forstår barnet hva jeg har sagt?»

IKKE

- Ikke begynn å snakke om løsninger ennå
- Ikke preke, dømme, belære, bruke sarkasme

STEG 3: INVITASJON | INNHOLD/MÅL

Komme frem til løsninger som er realistiske (det vil si begge parter kan gjennomføre det de har avtalt) og gjensidig tilfredsstillende (det vil si at løsningen faktisk adresserer bekymringene til begge parter)

ORD | Innledende setning (nøytral observasjon)

Gjenta bekymringene som ble identifisert i de to første stegene. Start den innledende setningen med «Jeg lurer på om det er en måte...»

MER HJELP

- Hold deg til de bekymringene som ble identifisert i de to første stegene
- Selv om det er en god ide å la barnet foreslå løsninger først, er det å komme fram til løsninger en felles innsats.
- Ikke «brainstorm» løsninger, men ta et forslag om gangen og sjekk om den er realistisk og gjensidig.
- Det er en god ide å vurdere sjansene for at en gitt løsning faktisk vil fungere... hvis du tror sjansene er under 60-70 prosent, vurder hva som gjør deg skeptisk og snakk om dette.
- Dette steget avsluttes med en avtale om å gå tilbake til Plan B dersom første løsning ikke fungerer over tid.

HVA TENKER DU?

«Har jeg oppsummert begge bekymring nøyaktig? Har vi virkelig vurdert hvorvidt begge parter kan gjennomføre det vi har avtalt? Imøtekommer løsningen faktisk bekymringen til begge parter? Hva tror jeg sjansene er for at denne løsningen vil virke?»

IKKE

- Ikke forhast deg gjennom dette steget heller
- Ikke gå inn i steget med forhåndsbestemte løsninger
- Ikke godta løsninger som ikke begge parter kan gjennomføre
- Ikke godta løsninger som ikke faktisk adresserer begge parters bekymringer

Om vi ikke begynner å gjøre det som er rett for barn med sosiale, emosjonelle og atferdsmessige utfordringer, kommer vi til å fortsette å miste dem i rekordfart. Å møte barna på en god og riktig måte er ikke et valg – det er en absolutt nødvendighet. Det handler om liv og vi må gjøre alt vi kan for å hjelpe disse barna, så de ikke faller utenfor.

BARN MED BEKYMRINGSFULL ATFERD HAR RETT TIL:

1. Å ha omsorgspersoner (foreldre/foresatte/profesjonelle) som forstår at vansker med å respondere hensiktsmessig/adaptiv på problemer og frustrasjoner, skyldes forsinkede ferdigheter (spesielt knyttet til fleksibilitet/adaptivitet, frustrasjonstoleranse, emosjonsregulering og problemløsning), og ikke mangelfull motivasjon eller mangel på læring.
2. Å ha omsorgsgivere som forstår at bekymringsfull atferd er en utviklingsforsinkelse, på lik linje med forsinkelse knyttet til feks lesing, skriving og regning, og derfor fortjener å bli møtt med den samme forståelsen og medfølelsen som ved disse andre kognitive forsinkelsene.
3. Å ikke bli misforstått som uoppdragne, bortskjemte, manipulerende, oppmerksomhetssøkende, grense testende, kontrollerende eller umotiverte.
4. Å ha omsorgspersoner som anerkjenner at bekymringsfull atferd oppstår når det er spesifikke forventninger barnet har vansker med å imøtekomme – definert som uløste problemer – og at disse uløste problemene vanligvis er veldig forutsigbare og derfor kan løses proaktivt/forebyggende.
5. Å ha omsorgspersoner som forstår at hovedmålet for intervensjonen er å løse disse problemene gjennom samarbeid, på en måte som er realistisk og gjensidig tilfredsstillende, slik at de ikke lenger forårsaker bekymringsfull atferd.
6. Å ha omsorgspersoner (og jevnaldrende) som forstår at time-out, gjensitting, utestenging, utvisning, fysisk avstraffelse, å fysisk holde tilbake eller arrestasjon, ikke løser problemer, men tvert i mot gjør situasjoner verre.
7. Å ha omsorgspersoner som forstår at barnet selv er den beste kilden til informasjon om hva som gjør det vanskelig for barnet å imøtekomme forventninger; samt voksne som anerkjenner at barnets bekymringer er legitime, viktige og verdt å lytte til og få avklart/opplært.
8. Å ha voksne i livet sitt som forstår hvilken skade fysiske intervensjoner gjør, og som har kunnskap om og kompetanse på problemløsning.
9. Å ha voksne som forstår at å løse problemer gjennom samarbeid – heller enn å insistere på at autoriteter skal følges blindt – er det som forbereder barn på de kravene de kommer til å møte i den virkelige verden.
10. Å ha voksne som forstår at blind lydighet til autoriteter er farlig, og at i den virkelige verden kreves det at man uttrykker sine bekymringer, lytter til andres bekymringer, og sammen jobber for gjensidig tilfredsstillende løsninger.

En mer empatisk, produktiv og effektiv tilnærming for å forstå og hjelpe barn med bekymringsfull atferd.

Collaborative & Proactive Solutions (CPS) er en evidensbasert tilnærming for å forstå og hjelpe barn med bekymringsfull atferd. Den er beskrevet i Dr. Ross Greenes bøker *The Explosive Child* (norsk: *Eksplodive barn*), *Lost at School* (norsk: *Utenfor*), *Lost & Found* og *Raising Human Beings*. CPS-modellen er implementert i utallige familier, skoler, psykiatriske institusjoner og ungdomsfengsler. Tilnærmingen baseres på to hovedprinsipper. For det første, årsaken til at noen barn responderer uheldig/maladaptivt på problemer og frustrasjoner, er at de mangler ferdighetene til å respondere adaptivt. Dette gjelder spesielt ferdigheter knyttet til fleksibilitet/tilpasningsevne, frustrasjonstoleranse, emosjonsregulering og problemløsning. For det andre, den beste måten å redusere bekymringsfull atferd på, er å løse de problemene som forårsaker denne atferden. Problemløsningen bør skje i samarbeid med barnet (collaborative) og proaktivt (heller enn reaktivt). Modellen tar ikke i bruk voksen-pålagte konsekvenser for å endre atferd. Nedenfor følger noen viktige spørsmål som besvares av modellen.

SPØRSMÅL: Hvorfor utviser barn bekymringsfull atferd?

SVAR: Fordi de har forsinkede ferdighetene til å respondere hensiktsmessig/adaptivt på problemer og frustrasjoner. Om de hadde hatt ferdighetene, ville de ikke hatt den bekymringsfulle atferden. Dette er fordi barn gjør det bra om de kan – et premiss modellen bygger på. Og fordi (her kommer enda et viktig punkt i modellen) – Å gjøre det bra er å foretrekke (fremfor å ikke gjøre det bra). Denne måten å forstå bekymringsfull atferd på støttes av nevrovitenskapelig forskning fra de siste 40-50 årene, og har betydelige implikasjoner for hvordan foreldre og profesjonelle går frem for å hjelpe barn med bekymringsfull atferd. For mange vil en slik forståelse være «nye linser», da den representerer et dramatisk skifte fra synet på barn med bekymringsfull atferd som oppmerksomhetssøkende, manipulerende, «coercive», grense testende og umotiverte. Et viktig mål for foreldre/profesjonelle er å identifisere hvilke forsinkede ferdigheter barnet med bekymringsfull har. Dette gjøres ved hjelp av verktøyet *Assessment of Lagging Skills and Unsolved Problems (ALSUP-skjemaet)*.

SPØRSMÅL: Når er utfordrende barn utfordrende?

SVAR: Når de har vansker med å innfri gitte forventninger eller krav. Et viktig mål for foreldre/profesjonelle er derfor å identifisere de spesifikke forventninger barnet har vansker med å imøtekomme, kalt uløste problemer... for så å hjelpe barna å løse disse problemene. Fordi uløste problemer har en tendens til å være veldig forutsigbare, kan problemløsningen i de fleste tilfeller være proaktiv. Å identifisere uløste problemer gjøres også gjennom ALSUP-skjemaet. Du finner skjemaet i «The Paperwork»-seksjonen på nettsiden til *Lives in the Balance* (livesinthebalance.org).

SPØRSMÅL: Hva slags atferd utviser barn når de ikke har ferdighetene til å respondere hensiktsmessig/adaptivt til gitte krav?

SVAR: Du har kanskje hørt at «atferd er kommunikasjon»? Nå vet du at bekymringsfull atferd kommuniserer at det er en forventning barnet har vansker med å imøtekomme. Noen barn kommuniserer dette ved å sutre, furte, trekke seg tilbake, eller gråte. Dette kan kalles «heldig» atferd, fordi det ofte utløser empati, omsorg og støtte fra foreldre/profesjonelle. Andre barn kommuniserer at de har vansker med å innfri forventninger ved å skrike, banne, slå, spytte, sparke, kaste, lyve, stjele osv. Dette kan kalles «uheldig» atferd, ettersom det er mindre sannsynlig at dette utløser empati, omsorg og støtte fra foreldre/profesjonelle. Heldig eller uheldig – den bekymringsfulle atferden kommuniserer det samme.

SPØRSMÅL: Hva burde vi gjøre annerledes for å hjelpe disse barna på en bedre måte enn vi gjør i dag?

SVAR: Dersom barn responderer uheldig på problemer og frustrasjoner på grunn av forsinkede ferdigheter, og ikke på grunn av manglende motivasjon, er det lett å forstå hvorfor motivasjons-strategier – som belønning og straff – ikke hjelper. Som beskrevet tidligere, dersom uløste problemer forårsaker bekymringsfull atferd, er den beste måten å redusere atferden på å løse disse problemene. Men om vi forsøker å løse dem ensidig, på en voksenstyrt måte (kalt Plan A i modellen), så vil vi bare øke sannsynligheten for bekymringsfull atferd, uten å finne en god/holdbar løsning på problemene. Da er det bedre å løse problemene gjennom samarbeid («Plan B»), hvor barnet er en likeverdig deltager, og hvor løsningene man kommer frem til er holdbare, samtidig som barnets ferdigheter utvikles. Plan B består av tre grunnleggende deler. Den første delen – som kalles Empatisteget – innebærer å innhente informasjon fra barnet, hvor målet er å oppnå best mulig forståelse av barnets bekymringer og perspektiver rundt et gitt uløst problem. Den andre delen å Definere voksen bekymring, innebærer at man får fram den voksnes bekymringer eller perspektiver på det samme uløste problemet. Den tredje delen Invitasjonssteget, innebærer at den voksne og barnet utveksler ideer til løsning, for å kunne finne en løsning som er både realistisk og gjensidig tilfredsstillende ... med andre ord, en løsning som adresserer begge parter bekymringer og som begge parter klarer å gjennomføre.

SPØRSMÅL: Hvor kan jeg lære mer om CPS-modellen?

SVAR: Nettsiden til *Lives in the Balance* (livesinthebalance.org) er et godt utgangspunkt. Der finnes det en mengde gratis informasjon og verktøy for å hjelpe deg å lære om og ta i bruk CPS-modellen. Dette inkluderer videoer, podcaster, nødvendig paperwork og mye annet.

SPØRSMÅL: Hvor finner jeg forskning på CPS-modellen?

SVAR: Under «Research» på nettsiden til *Lives in the Balance*.

SPØRSMÅL: Ble ikke denne modellen tidligere omtalt som «Collaborative Problem Solving?»

SVAR: Jo – Nå heter den Collaborative and Proactive Solutions.